

Policyjny stroboskop

Czy widziałeś kiedyś na żywo lub w telewizji kolumnę samochodów rządowych mknących ulicami Warszawy? Zarówno limuzyny ministrów, jak i ochraniające je samochody z BOR-u (Biura Ochrony Rządu) wyposażone są w małe światła stroboskopowe charakterystyczne dla samochodów uprzywilejowanych. Mieszczą się one w obudowach małych halogenów przeciwmgielnych. Jedno światło jest czerwone, a drugie niebieskie. Umieszczone są z przodu samochodu, przykręcone do zderzaka lub do tzw. „grilla” (osłony chłodnicy). Wyglądają bardzo efektownie i co tu dużo gadać – po prostu szpanersko. W dobie wszechogarniającej fali tuningu pomyślałem sobie, że fajnie byłoby mieć coś podobnego w własnym aucie. Oczywiście nie można z włączonymi światłami uprzywilejowanymi pędzić ulicami miast, bo jest to zabronione. Zastrzeżone to jest dla samochodów uprzywilejowanych (BOR, policja, straż pożarna, pogotowie). Można natomiast z całą pewnością wzbudzać zazdrość i podziw na złotych tuningowców czy nawet na własnym podwórku zaszpanować przed kumplami. A jest czym! Uzyskany efekt jest naprawdę godny uwagi. Wygląda niezwykle imponująco. Zaraz zaczną Was napastować: Co to takiego? Ale bajer! Skąd to masz? Gdzie to kupić?...

Jeżeli ktoś nie wie jeszcze, o jaki efekt chodzi, może ściągnąć ze strony internetowej Elektroniki dla Wszystkich (z działu FTP) program *Bor.exe*. Okno programu widoczne jest na **rysunku 1**. Jest to swoista prezentacja programowa efektu, jaki daje opisywany w artykule układ. Z góry jednak uprzedzam, że wersja elektroniczna do zamontowania w samochodzie

prezentuje się o niebo lepiej. Program komputerowy ma jedynie na celu ukazanie przybliżonego efektu świetlnego, a nie oddania wrażenia, jakie wywiera wersja elektroniczna.

Warto jeszcze we wstępie wspomnieć o prostocie całego układu. Jest on wykonany z tanich i łatwo dostępnych elementów. Kolejnym atutem opisanego układu jest jego prostota. Zbudowany jest na jednym układzie scalonym, a wiadomo przecież, że im prostszy układ, tym mniej podatny na awarie i tym łatwiejszy do zmontowania i uruchomienia. Przedstawiony projekt nie wymaga żadnych zabiegów uruchomieniowych. Do jego zmontowania w zupełności wystarczy sama lutownica. Działa od razu po zmontowaniu i podłączeniu zasilania, a jego instalacja w samochodzie ogranicza się do podłączenia zasilania.

Na koniec chciałbym zachęcić do wykonania policyjnego stroboskopu również osoby nieposiadające samochodu. Układ wygląda niezwykle efektownie i na pewno znajdą się dla niego inne zastosowania. Przecież również efektownie układ będzie się prezentował na imprezie w roli światel (stroboskopów) dys-

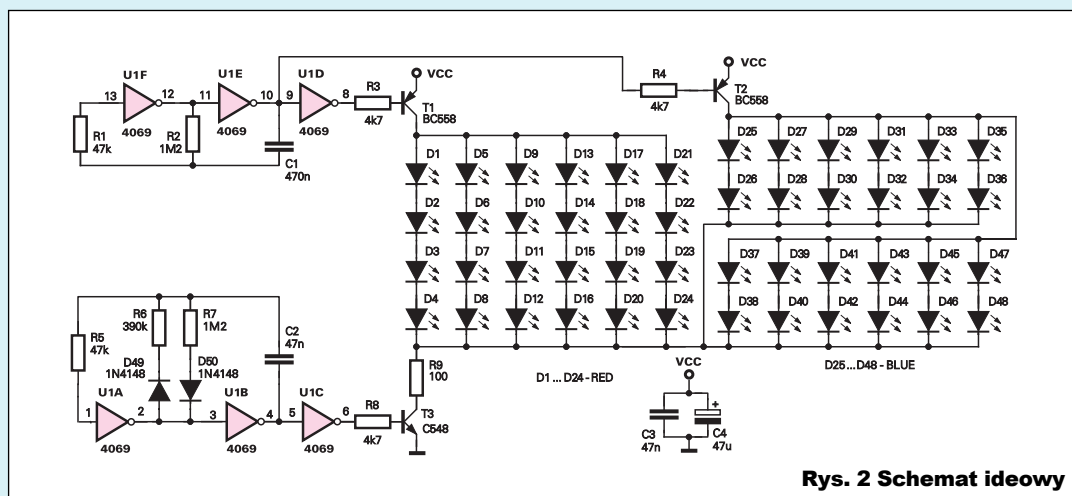
kotekowych, posługiwać może się nim DJ na dyskoteci. Bardzo efektownie będzie wyglądać jako wizualne uzupełnienie centralki alarmowej czy jako reklama. Zastosowań jest wiele.

Opis układu

Schemat ideowy przedstawiony jest na **rysunku 2**. Jak widać, układ do skomplikowanych nie należy, więc i jego opis będzie prosty. Patrząc na schemat, można wyodrębnić trzy zasadnicze bloki, z których zbudowany jest układ. Tworzą go dwa niezależne od siebie generatory i „wyświetlacze” zbudowane z diod świecących.

„Stroboskopy” zbudowane są z diod świecących o podwyższonej jasności. Im diody będą jaśniejsze, tym lepiej. Stroboskop czerwony zbudowany jest z diod czerwonych,

Rys. 1

Rys. 2 Schemat ideowy

a stroboskop niebieski z LED-ów niebieskich. Jak to widać na schemacie, połączone są one w dwie grupy: diody czerwone D1-D24 i diody niebieskie D25-D48. Zdziwienie może budzić rozbieżny sposób łączenia równoległe – szeregowego diod niebieskich i czerwonych. Nie jest to efekt przypadku czy rozartgnienia autora, ale jest to zamierzenie jak najbardziej celowe i przemyślane. Diody czerwone mają napięcie przewodzenia 1,6V i taki spadek napięcia na diodzie się odkłada. Przy połączeniu szeregowym diod czwórkami, tak jak w układzie, będzie to: $4 * 1,6V = 6,4V$. Dla diod niebieskich historia jest nieco inna. Napięcie przewodzenia diod niebieskich wynosi nawet 3V. W naszym przypadku byłoby to: $4 * 3V = 12V$. Czyli mogłyby zaistnieć kłopoty z wystereowaniem ich. Napisałem „mogłyby”, a tak naprawdę były! Testową wersję układu zaprojektowałem i wykonałem w takim właśnie połączeniu niebieskich diod. Nie będę ukrywał, że uzyskany efekt był żalony. Niebieskie LED-y ledwo się zarzyły. Zaświeciły „pełną mocą” dopiero przy zasilaniu powyżej 16V, a jak wiadomo w instalacji samochodowej napięcie zazwyczaj nie przekracza 14,5V w czasie jazdy. Przy zgaszonym silniku dość gwałtownie spada do poziomu 12V. Dlatego zdecydowałem się na odmienny sposób łączenia diod niebieskich, eliminujący wspomniany efekt i pozwalający na pełną jasność świecenia nawet przy napięciach niższych od 12V. Jest to łączenie w pary, po dwie diody.

Generator zbudowany na brankach U1F i U1E wraz z towarzyszącymi mu elementami R1, R2 i C1 generuje sygnał prostokątny o współczynniku wypełnienia równym 50%. Bramka U1D służy do negacji sygnału, tak aby bloki diod czerwonych i niebieskich zaświecały się naprzemiennie. W ten sposób zrealizowana została funkcja przełączania „stroboskopów” (czyli diod świecących), tak żeby uzyskać efekt migających na zmianę świateł czerwonego i niebieskiego. Transzystory T1 i T2 sterują bezpośrednio diodami świecącymi. Są one konieczne do poprawnej pracy układu, ponieważ same bramki układu U1 nie potrafiłyby sprostać potrzebom prądowym LED-ów.

Na brankach U1A i U1B, elementach biernych R5, R6, R7, D49, D50 i C2, zbudowany jest generator mający za zadanie sterowanie LED-ami w taki sposób, aby symulowały one błyski lamp stroboskopowych. Jest on „szybszy” od generatora opisanego wyżej, a jego współczynnik wypełnienia jest większy od 50%. Zwiększa to wrażenia wzrokowe i bardziej przybliża charakterem do naśladowanych świateł stroboskopowych. Współczynnik wypełnienia większy od „standardowego” 50% uzyskany został dzięki obecności diod D49 i D50. Transzystor T3 pełni taką samą funkcję jak transzystory T1 i T2 – zapewnia odpowiednią wydajność prądową

do zasilania diod świecących. On jednak czyni to od strony katod. Rezystor R9 ogranicza prąd płynący przez diody do bezpiecznej wartości.

Diody sterowane są następująco: od strony anod realizowana jest funkcja przełączania pomiędzy diodami niebieskimi i czerwonymi, od strony katod diody sterowane są impulsami mającymi naśladować przez diody pracę lamp stroboskopowych.

Montaż i uruchomienie

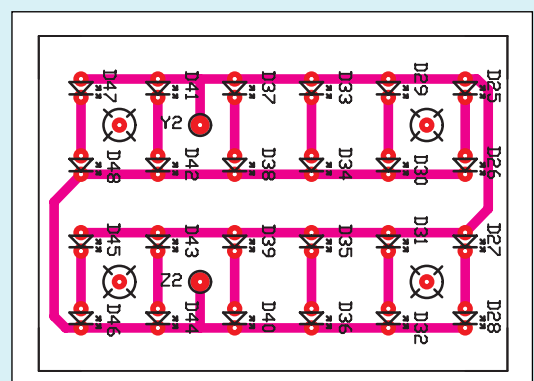
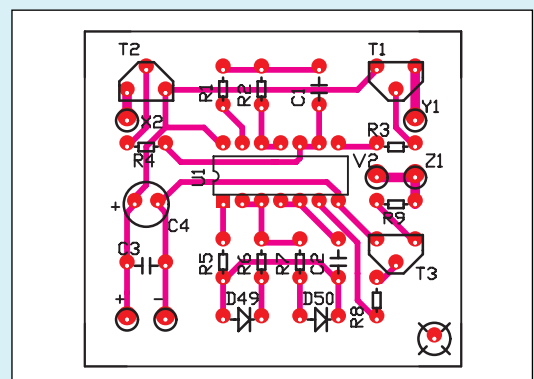
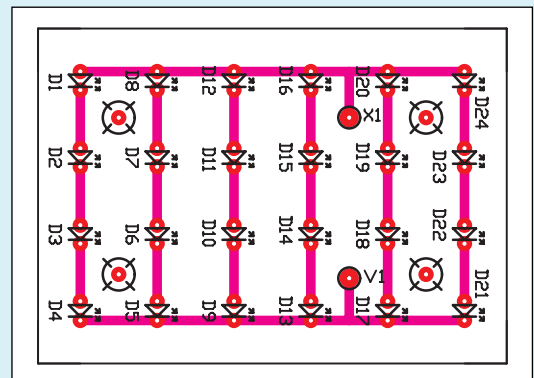
Układ montowany jest na trzech płytkach. Nie wymaga on dodatkowych zabiegów uruchomieniowych. Jeżeli tylko użyliśmy do montażu sprawnych elementów, a całość jest poprawnie zmontowana – układ zadziała od razu po podłączeniu zasilania. Wzory płytek można zobaczyć na **rysunkach 3-5**. Montażowi diod świecących warto poświęcić więcej uwagi i postarać się o możliwie staranne lutowanie. Estetyczny wygląd zmontowanej płytki wynagrodzi starania przy montażu. Zatrzaszczyć się należy o to, żeby lutowane diody znajdowały się w jednakowej odległości, około 5mm od powierzchni płytki. Zwrócić trzeba uwagę, aby nie pomylić płytki dla diod czerwonych z płytką dla diod niebieskich. Są one bowiem odmiennie. Odmiennie bieżą na nich połączenia. Diody czerwone to diody od D1 do D24, a niebieskie od D25 do D48. Diody najlepiej przylutować najpierw za jedną nóżkę, np. za anodę. Potem odwrócić płytkę diodami

do góry i naginając je lekko, doprowadzić do sytuacji, w której diody będą równo rozmieszczone w rzędach i to patrząc z punktu widzenia krótszej i dłuższej krawędzi płytki. Dopiero wówczas można przylutować drugą nóżkę diod.

Płytkę sterownika (z układem scalonym) montujemy według ogólnie znanych zasad: najpierw rezystory, kondensatory i diody, a na końcu tranzystory i układ scalony. Pod układ scalony lepiej nie stosować taniej podstawki. Układ przecież będzie montowany w samochodzie, a co za tym idzie - narażony na dość skrajne działania warunków atmosferycznych - zmiany temperatury w dużych granicach, zmiany wilgotności powietrza. Jeżeli jednak koniecznie chcemy zastosować podstawkę pod układ, musi to być podstawka precyzyjna, a układ mocno w nią wciśnięty.

Ciąg dalszy na stronie 27.

Rys. 3-5 Schematy montażowe

Wykaz elementów

Rezystory

R1, R5	47kΩ
R2, R7	1,2MΩ
R3, R4, R8	4,7kΩ
R6	390kΩ

Kondensatory

C1	470nF
C2, C3	47nF
C4	47μF/25V

Półprzewodniki

D1-D24	LED 5mm czerwone o zwiększonej jasności
D25-D48	LED 5mm niebieskie o zwiększonej jasności
D49, D50	1N4148
T1, T2	BC558
T3	BC548
U1	CD4069

Komplet podzespołów z płytką jest dostępny w sieci handlowej AVT jako kit szkolny AVT-2720

Ciąg dalszy ze strony 23.

Płytki z LED-ami należy połączyć przewodami z płytką sterownika. Łączymy ze sobą punkty na płytkach według schematu: V1 z V2, X1 z X2, Y1 z Y2 i Z1 z Z2. Powinny one być takiej długości, aby pozwalały na łatwy montaż w samochodzie. Szczegóły trzeba przemyśleć samemu w oparciu o znajomość własnego samochodu i własną koncepcję montażu.

Na koniec pozostało zabezpieczenie wszystkich płytek od strony lutowania lakierem antykorozyjnym. Należy to zrobić bezapelacyjnie. Lakier taki dostępny jest w ofercie handlowej AVT i w sklepach z akcesoriami elektronicznymi. Zabezpiecza on płytki i miejsca lutowania przed negatywnym wpływem warunków atmosferycznych. Takich rygorystycznych zabiegów nie ma potrzeby stosować w przypadku pracy układu w domowych warunkach, np. w takich jak opisane zostały we wstępie. Można w takiej

sytuacji zrezygnować z podstawki precyzyjnej na rzecz tańszej i nie stosować lakieru zabezpieczającego.

Płytki z diodami powinny być umieszczone w obudowach od małych świateł stroboskopowych i zamontowane w wybranym przez Was miejscu w samochodzie. Można je umieścić na „grillu”, na zderzakach lub pod nimi.

Dariusz Drelicharz
dariusz.drelicharz@edw.com.pl